

Posudek disertační práce:

NUMERICAL SOLUTION OF THE INCOMPRESSIBLE FLOW USING THE DOMAIN DECOMPOSITION METHOD

Ing. Martin Hanek

a) Dosažení cíle

Předložená disertační práce se zabývá víceúrovňovým a paralelním numerickým řešením Navierových-Stokesových rovnic pro stacionární proudění nestlačitelné tekutiny pomocí metody konečných prvků, jež slouží jako základ pokročilých algoritmů známých jako metoda *Balancing Domain Decomposition by Constraints* (BDDC). Metoda BDDC předpokládá, že diskretizovaná oblast, na níž se rovnice řeší, je vhodně rozdělena na podoblasti. Jejich vlastnosti jsou pro efektivitu dalších výpočtů velmi důležité. Práce se věnuje i tomuto tématu a autor navrhuje vlastní algoritmus rozdělení oblasti se sítí konečných prvků.

Stanoveného cíle bylo dosaženo, metoda byla použita pro řešení několika 3D úloh, včetně průmyslově zaměřeného modelování hydrostatického ložiska.

b) Rozbor současného stavu

Zasazením své práce do kontextu odborné literatury se autor zabývá obsáhle v podkapitole 1.2 a dále, pro specifická témata jednotlivých kroků metody BDDC, v podkapitolách 3.4, 3.5 a 4.1. Je patrné, že se autor dobře orientuje v současném vývoji jak vlastní metody BDDC, tak navazujících témat (sít' a její dekompozice, paralelní organizace výpočtů aj.).

c) Teoretický a praktický přínos

V práci jsou vyloženy hlavní myšlenky a algoritmy metody i dalších souvisejících kroků. Do značné míry jde o autorskou kompilaci z jiných zdrojů, vlastní přínos spočívá v zaměření na řešení soustav lineárních algebraických rovnic s nesymetrickou maticí a na víceúrovňové předpodmínění – obojí v kontextu metody BDDC a Navierových-Stokesových (NS) rovnic. Jde zkrátka o komplexní „vyladění“ jednotlivých komplikovaných kroků metody tak, aby efektivně řešila úlohy s NS rovnicemi; práce je aplikačně zaměřena.

Její praktický přínos je značný, neboť doktorand dostupný software doplnil vlastními programy a vytvořil nástroj pro efektivní řešení rozsáhlých 3D úloh s NS rovnicemi. Výsledky numerických testů a jejich rozbor zároveň ukazují jak přednosti metody, tak úskalí, která vyvstávají při řešení velkých úloh.

d) Vhodnost použitých metod řešení; znalosti

Výsledky dokládají, že použité metody jsou vhodné a způsob jejich aplikace je správný. Zároveň je patrné, že doktorand prokázal odpovídající znalosti v daném oboru, a to v širokém rozpětí od porozumění složitým algoritmům, přes vytváření vlastních algoritmů, pokročilé programování, práci s cizím softwarem, až po organizaci paralelních výpočtů.

e) Formální úroveň práce

Práce je psaná srozumitelnou angličtinou jen s řídkými opomenutími¹, sazba (L^AT_EX) je úhledná, tabulky přehledné, obrázky (převážně barevné) názorné a s čitelnými popisy os a barevných stupnic – s výjimkou Fig. 5.24 a Fig. 5.40.

Méně spokojenosti však vyvolává výklad o metodě BDDC, je totiž poněkud „rozevlátý“. Několik příkladů. Na straně 11 a 12 se hranice oblasti ω značí $\partial\Omega$ i Γ , ale

¹Například 12³ corresponds, 14⁷ results, 15₉ corresponds, 19₆ a 19₅ corresponds, 20₁₃ a 21⁶ matrices, 21² uses aj.; občas by se dalo diskutovat o (ne)užívání určitých a neurčitých členů.

od strany 24 už Γ má význam rozhraní mezi podoblastmi Ω_i , což je naštěstí explicitně řečeno. Na první třetině strany 18 jsou mj. zavedeny funkce $\phi_{xj}, \phi_{yj}, \phi_{zj}$, avšak v součtech o něco níže vystupují funkce N_{xj}, N_{yj}, N_{zj} , což čtenáře směřuje k tvarovým funkcím N ze stran 16 a 17, ty však jsou jinak indexovány a definovány na referenční krychli před jejím zobrazením na prvky sítě (zobrazení také není zmíněno). V sumách (2.17) má počet sčítanců asi být třetinový, protože se sčítají vektorové funkce. Nároky na čtenáře zvyšuje i to, že jeden symbol značíva jak funkci, která je lineární kombinací bázevých funkcí, tak vektor koeficientů této kombinace — např. ve (2.31) má $\mathbf{u}^k$ význam funkce, ale ve (2.34) $\mathbf{u}^{k+1}$ představuje vektor. Nečíslovaná soustava na straně 24 neodpovídá soustavě (3.1) (měla by mít přeuspořádané i sloupce). Na straně 25 se objevuje prostor $H_0^1(\Omega_i, \partial\Omega_i \cap \Gamma)$, jenž nebyl definován; čtenář uhaduje, že asi jde o podprostor funkcí s nulovou stopou na $\partial\Omega_i \cap \Gamma$. Na stejném místě je zmíněn a dále používán skalární součin $a_i(\cdot, \cdot)$, není však definován. U lemmatu 3 by bylo dobré vysvětlit kvaziuniformitu sítí, ta se navíc obvykle týká posloupnosti sítí, zde však žádná posloupnost zmíněna není. Na straně 27 se objeví prostory W_i dané prostory stop $W^h(\partial\Omega_i \cap \Gamma)$, čtenář jen dle h odhaduje, že asi jde o stopy konečnoprvkových funkcí. V téže větě se píše, že prvky prostoru $W = \prod_{i=1}^N W_i$ jsou nespojitě napříč rozhraním, ale tím se naznačuje, že jsou definované i uvnitř podoblastí Ω_i . Hned v další větě se hovoří o spojitě konečnoprvkové aproximaci (ale čeho?) a podprostoru $\widehat{W}$, možná, že vlastně jde o prostor V_h zavedený na straně 18. Srozumitelnosti nepomáhá ani to, že na straně 38 se o W_i píše jako o matici vah.

Míst, kde se čtenář může zarazit je více. Jistou omluvou je složitost metody, kdy se pracuje na podoblastech, na rozhraních, na jemné síti, na hrubších sítích a je třeba používat řadu operátorů mezi jednotlivými prostory funkcí. Je proto velice těžké metodu stručně, ale srozumitelně popsat. Například by pomohly schematické obrázky, případně ucelený výčet jednotlivých operátorů a jejich maticových reprezentací (symbolů), aby čtenář s horší pamětí nemusel neustále listovat a hledat, kde byl symbol poprvé zmíněn.

Věřím, že při obhajobě autor využije svou prezentaci k jasnému vyložení hlavních myšlenek metody.

f) Závěr a doporučení

Ačkoli v části e) uvádím ukázky výhrad, netýkají se těžiště práce, za něž považuji výpočetní modelování úloh s NS rovnicemi. A tady je vidět, že doktorand odvedl velký kus práce, o jejímž rozsahu ve své disertaci částečně a skromně pomlčel — mám na mysli například detaily propojení softwarových balíčků s vlastními programy, více podrobností o organizaci paralelních výpočtů a o prostředcích pro zpracování a vizualizaci výsledků aj.).

Uchazeč svou práci doložil, že se orientuje v dané odborné problematice a že je schopen samostatně a novátorské vědecké činnosti ústící až do aplikačního použití. **Doporučuji proto, aby jeho disertační práce *Numerical solution of the incompressible flow using the domain decomposition method* byla přijata k obhajobě.**

V Praze dne 22. května 2022

Jan Chleboun

Otázky k případné diskusi

1) Na straně 65 dole se píše, že lineární iterace byly zastaveny po maximálně 100 iteracích, avšak hned na další straně se uvádí, že v průměru bylo vykonáno 511 lineárních iterací.

2) Na obrázcích hydrostatického ložiska (např. na straně 71 a 72) je vidět, že při vstupu do tenké vrstvy se rychlost oleje prudce zvýší. Nepůsobil tento jev výpočetní potíže? Jak dobře je podchycen? Zkoušel jste v oblastech výrazné změny rychlosti jemnit síť?